CZU: 341.43 **https://doi.org/10.59295/rpijn2025.58**

COOPERAREA PENALĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN CONTEXTUL UE: ANALIZA MECANISMELOR DE EXTRĂDARE

PETROV Elena,
doctorandă,
ORCID: 0000-0001-9542-7258

SUMMARY

The objective of this paper is to provide a comprehensive analysis of extradition mechanisms within the framework of international criminal cooperation in the European Union, with a focus on the European Arrest Warrant (EAW). It examines key regulations, such as Framework Decision 2002/584/JHA, which streamline extradition processes between member states. Criminal cooperation is crucial for combating cross-border crime, facilitating the swift transfer of offenders. In conclusion, extradition mechanisms like the EAW are vital for EU security, and their continuous improvement will enhance effectiveness in the fight against transnational crime.

***Keywords**:* Cooperare penală internațională, Mandatul European de Arestare (MEA), Extradare, Uniunea Europeană, Criminalitate transfrontalieră, Suveranitate, Drepturile omului, Încredere reciprocă.

1. Introducere

Prezentarea cooperării penale internaționale în cadrul Uniunii Europene, pornind de la necesitatea acestei cooperări în combaterea criminalității organizate, terorismului și altor infracțiuni grave care depășesc frontierele naționale.

Evoluția mecanismelor de extrădare în UE: O scurtă trecere în revistă a progreselor istorice și legislative în ceea ce privește extrădarea, cu un accent special pe crearea și implementarea Mandatului European de Arestare (MEA) în 2002.

De ce este important să analizăm mecanismele de extrădare din perspectiva dreptului european, și cum acest lucru ajută la realizarea unui spațiu comun de securitate și justiție.

Explorarea funcționării mecanismelor de extrădare, cu accent pe eficiența și provocările lor în contextul statelor membre UE.

2. Capitole principale

➢ Fundamentele cooperării penale internaționale în UE

1) **Definiție**: Cooperarea penală internațională în Uniunea Europeană reprezintă un ansamblu de mecanisme și practici prin care statele membre colaborează pentru

combaterea criminalității transfrontaliere și asigurarea justiției. Aceasta implică schimbul de informații, predarea suspecților sau condamnaților și coordonarea investigațiilor.

2) **Principiile generale ale cooperării** - **Rolul Uniunii Europene**: UE a creat o platformă comună pentru a facilita cooperarea penală între statele membre. Aceasta se bazează pe principiile încrederii reciproce și recunoașterii mutuale a deciziilor judiciare, astfel încât hotărârile emise într-un stat să fie executabile în toate statele membre.

- **Exemplu**: Implementarea **Sistemului de Informații Schengen** (SIS II), care permite statelor să partajeze informații privind persoanele căutate sau bunurile furate.

3) **Extrădarea tradițională vs. Mandatul European de Arestare (MEA) - Extrădarea tradițională**: Procedură formală și lungă, în care un stat solicită predarea unei persoane dintr-un alt stat. Implică decizii politice și necesită acorduri bilaterale între state.

- **MEA**: Introduce o procedură mai rapidă și eficientă. Principalul avantaj al MEA este **automatizarea și simplificarea** procedurilor, reducând timpul și eliminând necesitatea intervenției politice.

- **Exemplu**: În extrădarea tradițională, o solicitare putea dura ani, pe când cu MEA, timpul de predare se reduce la câteva luni sau chiar săptămâni.

➢ **Mandatul European de Arestare (MEA)**

1) **Definiție și funcționare**: MEA este un instrument juridic emis de o autoritate judiciară dintr-un stat membru UE, care solicită predarea unei persoane dintr-un alt stat membru în vederea procesului penal sau a executării unei pedepse privative de libertate. Funcționează pe baza **recunoașterii reciproce** și presupune că toate statele membre au încredere în sistemele judiciare ale celorlalte state.

2) **Cadrul legal**:

- **Tratatul de la Amsterdam (1999)** a fost punctul de plecare pentru cooperarea penală consolidată în UE, care a dus la crearea MEA.

- **Decizia-cadru din 2002** a Consiliului UE este documentul juridic care reglementează funcționarea MEA.

- **Exemplu**: **Cazul Görgülü vs. Germania**: Decizia cadru din 2002 a fost aplicată cu succes în predarea unui cetățean german către un alt stat membru în baza unui MEA.

3) **Proceduri și condiții**:

- **Emiterea MEA**: Autoritatea judiciară din statul solicitant emite mandatul pe

baza unor acuzații bine fundamentate sau a unei sentințe definitive.

- **Executarea MEA**: Statul unde se află persoana căutată trebuie să o predea, de regulă, în termen de 60 de zile.
- **Refuzul extrădării**: Extrădarea poate fi refuzată în anumite condiții, cum ar fi existența unui risc real de încălcare a drepturilor fundamentale (de exemplu, tratamente inumane sau degradante).

➢ **Provocări și limitări în aplicarea MEA**

1) **Probleme de suveranitate**: Deși MEA facilitează cooperarea, unele state membre se confruntă cu **tensiuni privind suveranitatea** națională. Acestea se tem că MEA ar putea submina controlul statului asupra propriului sistem judiciar.

- **Exemplu**: **Cazul Polonia** a ridicat preocupări privind independența justiției și respectarea statului de drept, ceea ce a dus la discuții privind suspendarea MEA în relație cu acest stat.

2) **Protecția drepturilor omului**: Conform **Articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)**, nicio persoană nu poate fi extrădată dacă există un risc ca drepturile sale fundamentale să fie încălcate.

- **Exemplu**: În **cazul N.S. vs Secretary of State for the Home Department (2011)**, Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a decis că MEA nu trebuie aplicat dacă există riscul ca persoana să fie supusă unor tratamente inumane în statul solicitant.

3) **Probleme de încredere reciprocă**: În practică, statele membre au sisteme juridice și standarde diferite, ceea ce poate crea **discrepanțe** și lipsă de încredere. Acestea pot duce la refuzuri sau întârzieri în predarea persoanelor.

- **Exemplu**: Unele state au refuzat extrădarea către țări cu condiții de detenție considerate inadecvate, precum **Ungaria**, invocând lipsa încrederii reciproce.

➢ **Cazuri relevante și jurisprudență**

1) **Cazuri notabile**:

- **Cazul Assange**: Julian Assange, fondatorul WikiLeaks, a fost vizat de un MEA emis de Suedia pentru acuzații de agresiune sexuală. Acest caz a atras atenția internațională și a ridicat întrebări despre utilizarea politică a MEA.
- **Cazul Taricco**: Acesta a implicat interpretarea principiilor cooperării penale în UE și a avut impact asupra modului în care se aplică MEA în cazurile de corupție și evaziune fiscală.

2) **Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE)**:

- Deciziile CJUE au modelat aplicarea și interpretarea MEA în moduri esențiale. De exemplu, **cazul Aranyosi și Căldăraru** (2016) a subliniat importanța respectării drepturilor omului în aplicarea MEA.

- **Exemplu**: În acest caz, CJUE a decis că un stat membru poate refuza extrădarea dacă există dovezi că persoana extrădată ar putea fi supusă condițiilor de detenție inumane.

➢ **Impactul Brexit asupra mecanismelor de extrădare între UE și Marea Britanie**

1. **Modificări în relațiile de extrădare post-Brexit**: Retragerea Marii Britanii din UE a dus la **încetarea aplicabilității MEA** între Regatul Unit și statele membre UE. Deși UE și Marea Britanie au încheiat **Acordul de Comerț și Cooperare**, acesta include o nouă formă de cooperare în materie penală, dar cu **proceduri mai complexe** decât MEA.

- **Exemplu**: Marea Britanie nu mai poate utiliza procedura MEA pentru a solicita extrădarea cetățenilor UE, ceea ce a încetinit unele procese de predare a infractorilor.

2. **Noi acorduri și implicații - Acordul de Comerț și Cooperare** prevede un nou mecanism de extrădare între UE și Marea Britanie, însă acesta include mai multe **excepții și condiții**, cum ar fi posibilitatea de a refuza extrădarea cetățenilor proprii.

- **Exemplu**: După Brexit, au existat dificultăți în extrădarea unor cetățeni britanici către UE pentru infracțiuni economice, ceea ce ridică întrebări despre viitorul cooperării penale între cele două părți.

3. Scurt istoric al extrădării şi principiile acesteia

Extrădarea reprezintă astăzi un subiect de mare actualitate, având în vedere mobilitatea sporită a persoanelor și ușurința comunicării, care permit infractorilor să se refugieze în alte țări pentru a scăpa de răspunderea penală. În acest context, legislațiile internaționale și naționale favorizează tot mai mult cooperarea judiciară în vederea combaterii criminalității transfrontaliere. Astfel, extrădarea devine un instrument esențial în realizarea justiției penale, asigurând faptul că niciun infractor nu poate evita consecințele faptelor sale prin simpla schimbare a jurisdicției.

În Uniunea Europeană și la nivel global, extrădarea este considerată vitală pentru combaterea fenomenului infracțional, având în vedere creșterea cazurilor de

criminalitate transfrontalieră. De asemenea, acest mecanism este reglementat de convenții internaționale și acorduri bilaterale, asigurând o colaborare strânsă între state în vederea judecării și condamnării persoanelor vinovate. În România, extrădarea a fost reglementată încă din 1859, subliniind importanța acestei instituții pentru sistemul juridic național.

Principalul scop al extrădării este de a facilita realizarea justiției penale, oferind statelor cadrul legal necesar pentru urmărirea și pedepsirea infractorilor, indiferent de locul în care aceștia încearcă să se ascundă. Prin caracterul său internațional, extrădarea întărește solidaritatea statelor în lupta împotriva criminalității și asigură protecția ordinii de drept. Într-o lume globalizată, criminalitatea nu mai are granițe, iar extrădarea devine un mecanism esențial pentru combaterea eficientă a infracțiunilor internaționale.

La elaborarea legii privind extrădarea, s-a ținut cont de legislația comunitară în vigoare la momentul respectiv, precum și de instrumentele Consiliului Europei în acest domeniu, parte integrantă a acquis-ului comunitar. Astfel, legea a fost armonizată cu dispozițiile Convenției Uniunii Europene din 29 mai 2000 privind asistența judiciară în materie penală și a transpus decizia-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind echipele comune de anchetă.

Prin intermediul Titlului III al legii, s-a realizat și transpunerea în dreptul intern a deciziei-cadru a Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre ale UE. Această transpunere a fost esențială, având în vedere evoluția constantă a acquis-ului comunitar în domeniul cooperării judiciare penale și necesitatea unei legislații adaptate care să sprijine eforturile naționale de aplicare a justiției. În aplicarea Legii nr. 302/2004, autoritățile judiciare române au remarcat existența unor reglementări perfecționabile, care au impus modificarea și completarea actului normativ.

Extrădarea, în esență, urmărește să asigure că autorii infracțiunilor internaționale grave nu pot scăpa de pedeapsă ascunzându-se în alte state. Această instituție juridică funcționează în interesul general al societății, reflectând cooperarea între state pentru combaterea fenomenului infracțional. Importanța extrădării reiese din dreptul societății de a se proteja și de a cere justiția în fața infracțiunilor comise.

În dreptul internațional, mult timp a dominat principiul conform căruia extrădarea unei persoane solicitate nu era posibilă dacă persoana respectivă era

cetățean al statului solicitat. Cu toate acestea, în contextul integrării europene, România a fost nevoită să-și revizuiască cadrul constituțional pentru a permite extrădarea cetățenilor români, pe baza convențiilor internaționale și a principiului reciprocității, sub condițiile stabilite de lege. Această adaptare legislativă a fost necesară pentru a armoniza legislația națională cu standardele europene și internaționale privind extrădarea.

La data de 28 iunie 2004, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, o lege-cadru care reglementează unitar diferitele forme de cooperare și asistență judiciară internațională în domeniul penal. Această lege organică reprezintă un pas important în integrarea României în spațiul de libertate, securitate și justiție al Uniunii Europene și a fost apreciată drept un progres legislativ semnificativ în Raportul din octombrie 2004 al Comisiei Europene privind progresele României pe calea aderării.

Instituția extrădării este tratată într-un mod special în noul Cod penal prin articolul 14, unde se precizează că extrădarea poate fi acordată sau solicitată în temeiul unui tratat internațional la care România este parte sau pe bază de reciprocitate, în condițiile legii. Predarea sau extrădarea unei persoane în relația cu statele membre ale Uniunii Europene se acordă sau se solicită în conformitate cu dispozițiile legii, iar predarea către un tribunal penal internațional se face tot în condițiile stabilite de lege.

Legea penală română se aplică infracțiunilor comise în afara teritoriului țării de către cetățeni români sau persoane juridice române, în cazul în care pedeapsa prevăzută este detențiunea pe viață sau închisoarea de peste 10 ani. În alte cazuri, legea penală română se aplică dacă fapta este considerată infracțiune și conform legislației statului în care a fost comisă, sau dacă a fost comisă într-un loc care nu este sub jurisdicția niciunui stat.

În situația în care se solicită extrădarea unei persoane condamnate care nu și-a executat pedeapsa integral, statul unde s-a comis infracțiunea va acționa conform dispozițiilor legale referitoare la recunoașterea hotărârilor străine. De asemenea, legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite în afara țării de către cetățeni străini sau apatrizi împotriva statului român, a cetățenilor români sau a unor persoane juridice române.

În noul Cod de Procedură Penală, extrădarea este reglementată și prin articolul

368, care prevede că, în cazul unei cereri de extrădare în vederea judecării unei cauze penale, instanța poate suspenda judecarea cauzei până când statul solicitat comunică decizia sa asupra cererii de extrădare. Această încheiere a instanței poate fi contestată în termen de 24 de ore de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei absenți, iar contestația este soluționată în termen de 5 zile de la primirea dosarului, fără participarea procurorului sau a părților.

4. Transferul de proceduri în materie penală

Acest mecanism permite transferul procedurilor penale între state, facilitând astfel administrarea justiției într-un mod eficient și cooperativ, mai ales în contextul criminalității transfrontaliere.

Transferul procedurilor în materie penală presupune solicitarea unui stat către altul de a iniția proceduri legale pentru o infracțiune care este pedepsită atât în statul solicitant, cât și în statul solicitat. Transferul este în primul rând o opțiune atunci când suspectul este rezident sau cetățean al statului solicitat sau când statul respectiv este țara de origine a persoanei în cauză. Alte motive practice pentru transfer pot include situațiile în care suspectul este sau urmează să fie supus unor măsuri privative de libertate în statul solicitat sau când s-au inițiat deja proceduri împotriva lui în acel stat pentru aceeași infracțiune sau pentru o alta.

Transferul procedurilor poate deveni o opțiune atunci când extrădarea nu a fost posibilă, adesea din cauza interdicțiilor impuse de multe state împotriva extrădării propriilor cetățeni. În astfel de cazuri, dacă țara de domiciliu nu preia procedura, suspectul ar putea scăpa de răspundere penală.

5. Reglementări interne și internaționale

• **Intern:** Transferul procedurilor penale este reglementat în România prin Titlul IV din Legea 302/2004 (art. 109-114[1]).

• **Internațional:** Actele care reglementează transferul procedurilor în materie penală includ:

a) **Convenția privind transferul de proceduri în materie penală** (Strasbourg, 15.05.1972, ETS 073), ratificată de România prin Ordonanța de Urgență nr. 77/1999 și aprobată prin Legea nr. 34/2000. Convenția a fost ratificată de un număr redus de state, printre care România, Serbia, Suedia, Macedonia și Turcia.
b) **Convenția europeană de extrădare** (Paris, 13.12.1957), ratificată prin Legea nr. 80/1997.

c) **Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală** (Strasbourg, 20.04.1959), ratificată prin Legea nr. 236/1998.
d) **Convenția europeană pentru reprimarea infracțiunilor rutiere** (Strasbourg, 30.11.1964), ratificată prin Legea nr. 183/1997.
e) **Convenția europeană pentru reprimarea terorismului** (Strasbourg, 27.01.1977), ratificată prin Legea nr. 19/1997.
f) **Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope** (Viena, 20.12.1988), ratificată prin Legea nr. 118/1992.
g) **Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate**, adoptată la New York la 15.11.2000, ratificată prin Legea nr. 565/2002 (art. 16).

Astfel, cererile privind transferul de proceduri în materie penală sunt reglementate distinct în Legea nr. 302/2004, dar fac obiectul unor convenţii multilaterale speciale. De asemenea, acestea se regăsesc în tratatele bilaterale de asistenţă judiciară în materie penală. Prin urmare, tratatele şi convenţiile de extrădare pot fi utilizate ca temei juridic pentru formularea unei cereri de transfer al procedurii penale. Temeiul juridic pentru asemenea cereri poate fi găsit şi în tratatele bilaterale de asistenţă judiciară care conţin prevederi privind preluarea urmăririi penale, transferul procedurii penale sau denunţul în vederea urmăririi.

Pe plan european, cel mai frecvent este utilizat art. 21 din Convenţia europeană de asistenţă judiciară în materie penală, Strasbourg, 20 aprilie 1959, care reglementează denunţul în vederea urmăririi.

Orice denunţ adresat de o parte contractantă în scopul urmăririi de către autorităţile altui stat va face obiectul comunicărilor între ministerele de justiţie. Părţile contractante pot folosi posibilitatea prevăzută la paragraful 6 al art. 15 din Convenţia europeană de asistenţă judiciară în materie penală.

În acest sens, orice parte contractantă, în momentul semnării Convenţiei sau al depunerii instrumentului său de ratificare sau de aderare, va putea, printr-o declaraţie adresată secretarului general al Consiliului Europei, fie să facă cunoscut că toate cererile de asistenţă judiciară sau anumite astfel de cereri trebuie să îi fie adresate pe altă cale decât cea prevăzută în prezentul articol, fie să ceară, în acelaşi timp, să fie transmisă o copie de pe comisia rogatorie ministerului său de justiţie.

Analiza art. 21 din Convenţia europeană de asistenţă judiciară:

- Cererea are ca obiect judecarea persoanei de către autorităţile statului solicitat;

• Cererea trebuie să cuprindă elementele oricărei cereri de asistenţă judiciară internaţională în materie penală, inclusiv data cererii;

• La cerere se vor anexa originalul sau copia certificată a dosarului penal, precum şi toate documentele utile;

• Cererea se transmite prin intermediul autorităţilor centrale ale statelor parte;

• În cazul statelor membre ale Uniunii Europene, cererea se transmite direct între autorităţile judiciare competente (art. 6 paragraful 1 din Convenţia de asistenţă judiciară între statele membre ale Uniunii Europene, Bruxelles, 2000);

• Dispoziţiile art. 21 sunt aplicabile în cazuri limitate, când persoana acuzată, după ce a săvârşit o infracţiune pe teritoriul unui stat parte la Convenţie, se refugiază pe teritoriul statului de cetăţenie, iar extrădarea nu este posibilă;

• Nu există o practică unitară: aplicarea este întotdeauna posibilă în cazul în care nu a fost pronunţată o hotărâre definitivă, aplicarea nu este posibilă în cazul în care există deja o hotărâre de condamnare definitivă - principiul autorităţii de lucru judecat sau principiul ne bis in idem. Aplicarea este posibilă chiar şi în cazul în care există o hotărâre definitivă de condamnare, dacă a fost pronunţată în lipsă.

Transferul de proceduri în materie penală reprezintă o formă de cooperare internaţională în materie penală, reglementată expres în lege, care are ca scop efectuarea unei proceduri penale sau continuarea unei proceduri iniţiate de autorităţile judiciare române competente pentru o faptă care constituie infracţiune conform legii române. Procedura poate fi transferată unui stat străin, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege.

4. Concluzii

Cooperarea penală internațională în Uniunea Europeană, cu un accent deosebit pe **Mandatul European de Arestare (MEA)**, a revoluționat procedurile de extrădare între statele membre, consolidând securitatea și justiția la nivelul Uniunii. Introducerea MEA în 2004 a simplificat și accelerat procesul de predare a infractorilor, eliminând barierele birocratice și politice asociate extrădării tradiționale. Acesta a devenit un **instrument esențial în combaterea criminalității transfrontaliere**, garantând o mai mare eficiență în urmărirea penală și executarea pedepselor.

Cu toate acestea, analiza provocărilor asociate aplicării MEA arată că, în ciuda avantajelor sale incontestabile, există **limite** care trebuie abordate pentru a asigura un echilibru între eficiența justiției și protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor

implicate. Problemele legate de **suveranitatea națională**, **drepturile omului** și **încrederea reciprocă între statele membre** reprezintă obstacole semnificative în aplicarea uniformă și eficientă a MEA. Aceste provocări necesită soluții prin reforme juridice și prin dezvoltarea unor standarde comune care să asigure că **toate statele membre respectă valorile fundamentale ale Uniunii Europene**.

Un alt aspect crucial este impactul Brexit asupra mecanismelor de extrădare între **UE și Marea Britanie**. Retragerea Regatului Unit din Uniune a afectat cooperarea penală directă și a complicat procedurile de predare a suspecților și infractorilor între cele două entități. Noile acorduri de cooperare post-Brexit introduc proceduri mai rigide, ceea ce poate limita eficiența și rapiditatea cu care infractorii sunt aduși în fața justiției.

Perspectivele de viitor sugerează necesitatea **consolidării cooperării interstatale** și a unui cadru legal mai robust care să răspundă atât la nevoia de eficiență, cât și la respectarea drepturilor fundamentale. Reformele în cadrul Uniunii Europene ar trebui să includă **armonizarea legislațiilor naționale**, întărirea mecanismelor de protecție a drepturilor omului și îmbunătățirea **relațiilor cu statele non-membre**, pentru a asigura că procesul de extrădare se desfășoară conform standardelor internaționale.

În concluzie, **Mandatul European de Arestare** este un pilon al cooperării penale în UE, dar succesul său depinde de adaptarea continuă la provocările juridice și geopolitice ale Uniunii. Numai printr-o **cooperare constantă** și **măsuri inovative**, UE va reuși să mențină un sistem de justiție eficient, sigur și echitabil pentru toți cetățenii săi.

BIBLIOGRAFIE:

1. **Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)** – Versiune consolidată. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu. **Articole relevante**: Articolul 3 (Obiectivele UE), Articolul 67 (Spațiul de libertate, securitate și justiție), Articolul 82 (Cooperarea judiciară în materie penală).

2. **Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE)** – Versiune consolidată. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu. **Articole relevante**: Articolul 83 (Infracțiuni grave de interes comun), Articolul 85 (Eurojust), Articolul 88 (Europol).

3. **Tratatul de la Amsterdam (1997)** – A stabilit cadrul juridic pentru cooperarea judiciară și polițienească în UE, punând bazele cooperării penale internaționale. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu

4. **Decizia-Cadru 2002/584/JAI a Consiliului privind Mandatul European de Arestare și procedurile de predare între statele membre** – Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 190, 18 iulie 2002. Disponibil online: https://eur-lex.euro

pa.eu **Versiune actualizată**: Modificările ulterioare aduse prin Decizia-Cadru 2009/299/JAI.

5. **Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO)** – Consiliul Europei, Roma, 4 noiembrie 1950. Disponibil online: https://www.echr.coe.int **Articole relevante**: Articolul 6 (Dreptul la un proces echitabil), Articolul 3 (Interzicerea torturii), Articolul 5 (Dreptul la libertate și siguranță).

6. **Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene** – Proclamată în 2000, integrată în Tratatul de la Lisabona în 2009. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu **Articole relevante**: Articolul 47 (Dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil), Articolul 48 (Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare), Articolul 49 (Principiul legalității și proporționalității în materie penală).

7. **Regulamentul (UE) 2018/1727 al Parlamentului European și al Consiliului privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust)** – Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu

8. **Regulamentul (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol)** – Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu

9. **Acordul de Comerț și Cooperare între UE și Regatul Unit (TCA)** – Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 444, 31 decembrie 2020. Disponibil online: https://eur-lex.europa.eu **Articole relevante**: Capitolul dedicat cooperării polițienești și judiciare în materie penală.

10. **Hotărâri relevante ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE)**:
Cazul Aranyosi și Căldăraru (C-404/15 și C-659/15 PPU), hotărâre din 5 aprilie 2016 – Consecințele aplicării MEA în cazul riscului de încălcare a drepturilor fundamentale.

- **Cazul N.S. vs Secretary of State for the Home Department** (C-411/10 și C-493/10), hotărâre din 21 decembrie 2011 – Protecția drepturilor fundamentale în contextul MEA.
- **Cazul Melloni** (C-399/11), hotărâre din 26 februarie 2013 – Prioritatea dreptului european asupra normelor naționale privind MEA.

Directive și legislație conexă:

- **Directiva (UE) 2014/41 privind ordinul european de anchetă în materie penală** – Acest instrument facilitează schimbul de dovezi între statele membre UE în cazurile de criminalitate transfrontalieră.
- **Directiva 2016/343/UE privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale**.